

Computer, fiets en zeilboot

Auteur(s):

Walderveen, T.P. van

Verschenen in:

ESB, 82e jaargang, nr. 4121, pagina 713, 24 september 1997

Rubriek:

Redactioneel

Trefwoord(en):

ruimtelijke, regionale, economie

De ene kaart is nog niet van tafel, of het volgende plan wordt alweer gepresenteerd. De Randstad is voortdurend onderwerp van discussie. Dit keer doet de Stichting Maatschappij en Onderneming (SMO) een duit in het zakje¹. Hoe springt zij om met de schaarse ruimte?

In *De opkomst van de steden van Holland; de Randstad in de informatiemaatschappij*, wordt een verslag gepresenteerd van een workshop die gewijd was aan de toekomstige ontwikkeling van de Randstad. Er ontstaat een planologische visie, met zo nu en dan een stukje economie. Het verslag begint met de huidige stand van zaken: een presentatie van 'corridors'. Dat zijn uitgestrekte gebieden, meestal langs belangrijke verbindingswegen, waar veel bedrijven zich hebben gevestigd. Bereikbaarheid is één van hun belangrijkste ontstaansredenen. Er is geen planner in Den Haag, die de corridors bedacht heeft. Ze zijn achteraf, door economisch onderzoek, 'ontdekt'. De corridors strekken zich uit tot aan Gelderland en Zuidoost-Brabant. De Randstad wordt daardoor eigenlijk een fictie, die door de uitlopers van bedrijvigheid naar het Oosten langzaam vervaagt.

Door te kijken naar corridors of naar enkele stedelijke gebieden afzonderlijk, wordt de Randstad bestuurlijk niet als één samenhangend geheel gezien. Toch is er wel degelijk ook sprake van samenhang. In de Randstad ligt een snelwegring die de grote steden met elkaar verbindt, maar aan de ring liggen ook veel kleinere steden en dorpen. Abcoude en Delft zijn afslagen van dezelfde ringweg; de denkbeeldige afstand tussen deze plaatsen wordt kleiner. De ring maakt alle aanliggende plaatsen onderdeel van één geheel, de Randstad. De Randstad mag dan geen metropool zijn zoals Londen of Parijs, in zekere zin is er een overeenkomstig mobiliteitspatroon van woon- en werkverkeer rond het centrum.

Dat centrum, het groene Hart, wordt vaak gezien als een gebied los van de steden. Deze benadering zorgt ervoor dat het Groene Hart weinig economische dynamiek vertoont. Terecht wellicht om de kern groen en rustig te houden, maar de leden van de workshop komen tot het voorstel om de samenhang in de Randstad te versterken door de stad en het groene land meer bij elkaar te betrekken. Er is behoefte aan een geïntegreerde benadering van wonen en werken. De workshop komt met een metafoor. De computer staat voor de gebieden met veel hoge-snelheidsverkeer, de stedelijke gebieden. De fiets staat voor de landelijke omgeving waar veel ruimte is voor recreatie. En de zeilboot staat voor stilte-gebieden, die de bevolking de ruimte bieden om op adem te komen, zoals de plassengebieden ten noorden van Utrecht. Deze metafoor moet de samenhang van de Randstad verduidelijken, zodat versnippering van beleid wordt voorkomen en het Groene Hart echt gaat bijdragen aan de dynamiek van de Randstad. Daar waar de markt niet direct in de optimale benutting van het Groene Hart voorziet, is er behoefte aan coördinatie. Een gouden kans voor planners. De kaart wordt opnieuw getekend.

Bij het opnieuw beschrijven van de Randstad moet men vooruitstrevend denken. De werkgroep heeft op dit punt een originele invalshoek: de ontwikkeling van de economie naar een informatiemaatschappij. In de visie 'Randstad-on-line' treden we in het informatietijdperk. Er is via elektronische media, niet alleen op het werk maar ook thuis, een overvloed aan informatie. Deze informatie kan worden gebruikt om de diverse vormen van openbaar vervoer beter op elkaar af te stemmen en congestie op de snelwegen te voorkomen. In dit scenario is er zelfs een Randstad-CD ROM met gegevens over alle bedrijven, recreatie, kunst en cultuur, en (openbaar) vervoer. Een Koreaan die op Schiphol landt kan een pocket-computer huren met deze CD ROM en zo gemakkelijk zijn weg vinden. De Randstad wordt beter ontsloten, economen en plannenmakers kunnen elkaar hierin wel vinden.

De elektronische media worden ook op grote schaal door de lokale bevolking gebruikt om via diverse discussie-fora te participeren in de besluitvorming over hun deel van de Randstad. Democratie krijgt op moderne wijze inhoud. De econoom zou zeggen: er kan beter worden ingespeeld op de preferenties van de bevolking. Juist omdat in de Randstad zoveel mensen op een kluitje wonen, is het voorkomen of oplossen van coördinatieproblemen belangrijk. De Randstad heeft dus een comparatief belang bij 'on-line'.

De deelnemers aan de workshop creëren eigenlijke ideale ruimtelijke en technologische vestigingscondities voor de Randstad. Met samenhangend beleid en inspraak van de burgerij, een paradijs. Dankzij de informatiemaatschappij kan in de Randstad doelmatiger van de ruimte en de verschillende middelen van mobiliteit gebruik gemaakt worden. Dat kan vervolgens tot positieve externaliteiten leiden, die de Randstad nog aantrekkelijker maken, maar de verstopping wel weer bevorderen.

Voorts is de vraag welke economische effecten nu op gang komen. Oftewel, waar ligt nu het comparatieve voordeel van de Randstad? Delfts blauw verkopen via internet, of expertise in het ontwikkelen van de informatie-infrastructuur? Elektronische media vormen in ieder geval een nieuw handelskanaal en daardoor neemt de economische activiteit toe. De Randstad-CD ROM zou van over de hele wereld geraadpleegd kunnen worden. Tegelijkertijd roept dat ook de behoefte op om eens kennis te komen maken - en zo komt de Koreaan op

Schiphol aan. Hoe meer er van de informatietechnologie gebruik wordt gemaakt, hoe drukker het wordt. Hoelang blijft er nog ruimte om te fietsen en te zeilen

1 SMO, *De opkomst van de steden van Holland. De Randstad in de informatiemaatschappij*, SMO-97-4, 's Gravenhage, 1997.

Copyright © 1997 - 2003 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)